

## “Dauði IDF”: Krafa um niðurlagningu og ábyrgð vegna glæpa í Gaza

Þann 28. júní 2025 leiddi pönk-dúettinn Bob Vylan sönginn “Dauði IDF” á tónlistarhátíðinni í Glastonbury. Söngurinn hlaut víðtæka fordæmingu frá stjórnmalámönnum og hagsmunasamtökum sem styðja Ísrael, sem sögðu hann hvetja til ofbeldis. Þessi túlkun gefur hins vegar ranga mynd af tilgangi söngsins. Þessi grein heldur því fram að söngurinn eigi að skiljast sem lögmæt og siðferðilega brýn krafa um að leggja niður Ísraelska varnarliðið (IDF) sem stofnun og draga til ábyrgðar einstaklinga sem bera ábyrgð á stríðsglæpum, glæpum gegn mannkyni og athöfnum sem gætu talist þjóðarmorð, í samræmi við alþjóðalög.

### Umfang og eðli grimmdarverkanna

Umfang eyðileggingar og manntjóns í Gaza frá 7. október 2023 er gríðarlegt. Heilbrigðisráðuneyti Gaza tilkynnti yfir 62.000 staðfest bein dauðsföll, en víðtækari áætlanir spá fyrir um allt að 500.000 dauðsföll þegar tekið er tillit til óbeinna dauðsfalla vegna hungursneyðar, hruns heilbrigðiskerfisins og einstaklinga sem hugsanlega liggja grafnir undir rústum. Rannsókn í *Lancet* frá 2024 spáði allt að 186.000 óbeinum dauðsföllum, og rannsóknir frá Harvard bentu á 377.000 saknað fólk. Yfirlýsingar ísraelskra stefnumótenda um áætlanir um að flytja 1,8 milljónir af 2,3 milljónum íbúa Gaza fyrir stríð gefa til kynna drastíska fækkun íbúa. Gögn frá gervihnöttum (Statista, júní 2025) sýna að 70% bygginga eru skemmdar eða eyðilagðar, 75% óbúðarhæfar og helmingur í rúst. Eyðilegging innviða — þar á meðal sjúkrahúsa, vatnsveitu og hreinlætiskerfa — ásamt limlestingu 25.000 einstaklinga, margra barna, uppfyllir mörg skilyrði þjóðarmorðssáttmálans: fjöldamorð, alvarlegur skaði, eyðilegging nauðsynlegra lífsskilyrða, hindrun á fæðingum vegna umhverfis- og heilbrigðishruns, og þvinguð flutningur.

Þessar afleiðingar stafa af markvissum stefnum Ísraelsstjórnar. Forsætisráðherra Netanyahu hefur haft umsjón með hernaðaraðgerðum; fjármálaráðherra Smotrich hefur hindrað mannúðaraðstoð; varnarmálaráðherra Gallant hóf umsátrið um “mannleg dýr”; og utanríkisráðherra Katz hefur stutt eyðileggjandi aðgerðir. IDF hefur ekki aðeins framfylgt skipunum heldur fagnað athöfnum sínum. Rannsóknir *Haaretz* og *Fathom* sýna að sálfræðihernaðareiningar IDF dreifa grafísku efni um fórnarlömb Palestínnumanna með niðrandi textum í gegnum óopinbera rásir. Þessar aðgerðir endurspeglar ekki einangraða misferli heldur kerfisbundna menningu refsileysis og ofbeldis.

### Túlkun söngsins: Pólitísk og lagaleg krafa

Söngurinn “Dauði IDF,” sem endurómaði meðal fjölmenns hóps á Glastonbury, er ekki bókstafleg uppörvun til ofbeldis gegn einstökum hermönnum. Hann tjáir kröfu um niðurlagningu stofnunar sem hefur kerfisbundið brotið gegn alþjóðlegum mannúðarlögum. Þessi túlkun samræmist sögulegum fordæmum, eins og ákvörðun bandamanna um að leggja niður nasista-Wehrmacht eftir síðari heimsstyrjöldina.

Kvaðningar um að leggja niður herlið sem taka þátt í fjöldaofbeldi eru ekki nýjar. Þessi söngur táknar siðferðilega og lagalega nauðsyn þess að binda enda á starfsgetu IDF og draga til ábyrgðar þá sem bera einstaklingsbundna ábyrgð á brotum — þar á meðal herföngingja, stjórnmalaleiðtoga og hermenn sem tóku þátt í eða gerðu ólöglegar athafnir mögulegar. Hann endurspeglar táknræna og pólitíska höfnun á herliði sem, eins og það er nú skipað, starfar utan marka lögmætis og mannúðar.

## **Lagalegur grundvöllur: Hernám, ekki stríð**

51. grein sáttmála Sameinuðu þjóðanna heimilar sjálfsvörn gegn vopnuðum árásum ríkja, ákvæði sem á ekki við hér. Ísrael og meirihluti alþjóðasamfélagsins viðurkenna Gaza ekki sem fullvalda ríki, og Hamas er talinn ó-ríkislegur aðili. Samkvæmt alþjóðalögum er Ísrael áfram hernámavald í Gaza, bundið af fjórða Genfarsáttmálanum (1949), sem takmarkar notkun hervalds gegn hernumdum íbúum.

Hernaðaraðgerðir eins og umsátur, sprengjuárásir og skotmörk á almenningssinnviði falla utan gildissviðs lögmætrar löggæslu samkvæmt 27. grein sáttmálans. Umfang viðbragða — áætlað 500.000 dauðsföll í Gaza á móti 1.200 ísraelskum fórnarlömbum 7. október 2023 — sýnir gróflega ósamræmda og ólöglega beitingu valds. Þessi grundvöllur styrkir fullyrðinguna um að hegðun Ísraels uppfylli ekki lagalegan þröskuld sjálfsvarnar, heldur sé ólöglegt hernám og hugsanleg þjóðarmorð.

## **Sögulegt fordæmi: Nürnberg og einstaklingsábyrgð**

Nürnberg-réttarhöldin komu á því að hlýðni við skipanir undanþiggur einstaklinga ekki ábyrgð á stríðsglæpum eða þjóðarmorði. Lundúnasáttmálinn og Nürnberg-regla IV staðfesta skyldu til að óhlýðnast ólöglegum skipunum. Þessar meginreglur liggja til grundvallar hernaðarreglum á heimsvísu, þar á meðal siðferðisramma IDF, sem krefst þess að hermenn hafni ólöglegum skipunum.

Skjöl sem alþjóðalögfræðingurinn Itay Epshtain dreifði sýna að ísraelsk löggjafarmenn skipuðu eyðileggingu almenningssinnviða og synjun á nauðsynjum, fyrirmæli sem eru augljóslega ólögleg. Framkvæmd IDF á slíkum stefnum — ásamt hrósi og hátíðarræðum á samfélagsmiðlum — sýnir viljuga og vitandi þátttöku. Þessar aðgerðir endurspeglar þær tegundir brota sem voru sóttar til saka eftir síðari heimsstyrjöldina og undirstrika nauðsyn einstaklingsábyrgðar.

## **Siðferðileg nauðsyn niðurlagningar**

Þrátt fyrir bráðabirgðaráðstafanir Alþjóðadómstólsins í janúar 2024 og áframhaldandi rannsókn Alþjóðaglaglæpadómstólsins, hefur alþjóðlegum kerfum hingað til mistekist að koma í veg fyrir fjöldalíðan. Áætlað manntjón og eyðilegging í Gaza krefjast afgerandi aðgerða: niðurlagning IDF í núverandi formi og saksókn einstaklinga á öllum stigum sem hafa framið eða gert glæpi mögulega.

Þetta er ekki krafa um hefnd heldur réttlæti. Niðurlagning stofnunar sem auðveldar stríðsglæpi myndi styðja alþjóðlega réttarfarsreglu og hindra frekari grimmdarverk. Innri

menning IDF — sem sést í opinberum hátíðarhöldum eyðileggingar — undirstrikar brýna þörf á niðurlagningu stofnunarinnar og endurreisn undir löglegum og siðferðilegum reglum.

## **Að takast á við hræsni í orðræðustöðlum**

Að líta á Glastonbury-sönginn sem hvatningu til ofbeldis, á meðan mun skýrari hatursorðræða ísraelskra embættismanna og borgara er umborin, afhjúpar tvöfaldan staðal. Síðan að minnsta kosti 2021, á Jerúsalemsdag-marsum, hafa hópar, þar á meðal embættismenn eins og Itamar Ben Gvir, sungið “Dauði Aröbum,” slagorð sem fylgt er með líkamlegum árásum á Palestínumenn. Þessar tjáningar kynþáttahatus eru að mestu leyti eðlilegar í ísraelskri opinberri orðræðu.

Í andstöðu við þetta miðar Glastonbury-söngurinn að hernaðarstofnun, ekki kynþáttahópi eða trúarhópi, og krefst niðurlagningar hennar vegna þátttöku í fjöldaofbeldi. Að jafna þetta við hvatningu til ofbeldis er að mistúlka innihald og tilgang hans á sama tíma og litið er framhjá skýrari og hættulegri orðræðu sem umborin er annars staðar.

## **Að bregðast við mótbárum**

Sumir gætu haldið því fram að aðgerðir Ísraels séu varnarviðbrögð við árásum Hamas. Hins vegar, samkvæmt alþjóðalögum, hafa hernámavöld ekki rétt til að vísa til sjálfsvarnar á sama hátt og fullvalda ríki. Ósamræmd áhrif, skotmörk á borgara og skjalfest fagnað yfir ofbeldi gera fullyrðingar um lögmæta vörn ógildar.

Aðrir gætu varað við pólitískum óstöðugleika vegna niðurlagningar IDF. Samt sýnir sagan að umburðarlyndi við refsileysi leiðir til dýpri óstöðugleika og frekari grimmdarverka. Eins og með seinkað viðbragð bandamanna við Helfararinnar, er aðgerðarleysi frammi fyrir þjóðarmorði siðferðilegur og sögulegur mistök.

## **Niðurstaða**

Atburðirnir í Gaza tákna einn alvarlegasta mannúðar- og lagakreppu 21. aldarinnar. Með áætlað 500.000 dauðsföll, hafa aðgerðir IDF — heimilaðar af leiðtogum eins og Netanyahu, Smotrich, Gallant og Katz — farið yfir í kerfisbundin grimmdarverk. Söngurinn “Dauði IDF” verður að skiljast ekki sem kvaðning til ofbeldis, heldur sem pólitísk og lagaleg krafa um niðurlagningu hernaðarstofnunar sem er bendluð við glæpi gegn mannkyni og þjóðarmorði.

Alþjóðasamfélagið verður að bregðast afgerandi: leggja niður IDF í núverandi formi og draga til ábyrgðar alla einstaklinga, frá herforingjum til stjórnmalaleiðtoga, með sannanlega ábyrgð á þessum glæpum. Með því að gera það verður staðfest sú meginregla að ekkert herlið geti starfað með refsileysi og varðveitt arfleifð Nürnberg, þar sem réttlæti sigraði ekki með þögn, heldur með ábyrgð.